

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU

RGD.62-33/04/05/JS

Gdańsk, dnia 18 marca 2005r.

DECYZJA nr RGD.18/2005

Na podstawie art. 105 § 1 K.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr 18 poz. 172 ze zm.)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie antymonopolowe wszczęte z urzędu w dniu 29 grudnia 2004r., przeciwko przedsiębiorcy: Ósrodek Języków Obcych w G., w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawarcie w treści wzorca umownego „Umowa”, postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, wyrokiem sądu z dnia 8 maja 2004 r., sygn. akt XVII Amc 35/01, o treści: *§ 10 „Spory jakie mogą wyniknąć z tej umowy rozstrzygane będą przez sąd właściwy dla miasta Gdańska”, jako bezprzedmiotowe.*

UZASADNIENIE

W dniach od 16 września do 27 października 2004r., Delegatura UOKiK w Gdańsku w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadziła postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy umowy pisemne o naukę, regulaminy i inne dokumenty wewnętrzne, które normują prawa i obowiązki stron, zawierane przez szkoły językowe z konsumentami są zgodne z ustawą z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zmianami) oraz innymi ustawami, mającymi za zadanie chronić prawa konsumentów, a w szczególności, czy nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych, określonych w art. 385¹ i nast. Kodeksu cywilnego.

W toku postępowania otrzymano m.in. wzorzec umowy opracowany i stosowany przez przedsiębiorcę: Ośrodek Języków Obcych w G.

Analiza zapisów umownych zawartych w przedmiotowym wzorcu wskazała, iż postanowienia paragrafu 10: *„Spory jakie mogą wynikać z tej umowy rozstrzygane będą przez sąd właściwy dla miasta Gdańsk”* zbieżne są w swojej treści z niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru takich postanowień (por. min. wyroki Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02; z dnia 19 kwietnia 2004r., sygn. akt XVII Amc 59/03).

Mając na uwadze te ustalenia, organ antymonopolowy postanowieniem z dnia 29 grudnia 2004r. wszczął z urzędu przeciwko Ośrodek Języków Obcych z siedzibą w G. postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na umieszczeniu w umowie ww. zapisu, który stanowi naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...].

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca pismem z dnia 3 stycznia 2005r. oświadczył, iż kwestionowany zapis został zmieniony. Na tę okoliczność szkoła dostarczyła umowę w zmienionej treści. W toku dalszego postępowania, przedsiębiorca poinformował, iż zakwestionowana uprzednio przez Urząd umowa, ma zastosowanie jedynie w stosunku do przedsiębiorców, nie zaś konsumentów.

Organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Postępowanie w niniejszej sprawie prowadzone było w związku z podejrzeniem, iż przepisy dotyczące jurysdykcji, zawarte w umowie stosowanej przez Ośrodek Języków Obcych, naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Postanowienia wyłączające spod jurysdykcji sądów polskich lub poddających sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy należą do tzw. klauzul niedozwolonych, objętych domniemaniem abuzywności, które *„w razie wątpliwości uznane będą za niedozwolone”*.

Zgodnie z treścią art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...], *„za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 [45] Kodeksu postępowania cywilnego ...”*.

Dla bytu praktyki, określonej powołanym przepisem niezbędnym jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- przedsiębiorca musi stosować wzorzec umowy,
- wzorzec umowy stosowany jest w obrocie z konsumentami,
- określone postanowienia wzorca umowy muszą, wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zostać uznane za niedozwolone,
- postanowienia niedozwolone muszą zostać wpisane do właściwego rejestru, przez organ do tego uprawniony.

Zgodnie z art. 479³⁶ K.p.c. sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uznanie prawomocnym orzeczeniem Sądu rażącego naruszenia interesów konsumentów poprzez stosowanie danej (konkretnej) klauzuli umownej skutkuje wpisaniem przedmiotowej klauzuli do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Organem wyznaczonym do prowadzenia tego rejestru i dokonywania wpisów do rejestru bezprawnych klauzul umownych jest – zgodnie z art. 479⁴⁵ K.p.c. – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z chwilą dokonania wpisu określone klauzule umowne umieszczone w rejestrze nie mogą być stosowane przez innych przedsiębiorców w ich wzorcach.

Wprawdzie Sąd uznaje za niedozwolone wskazane (konkretne) postanowienie umowne w określonym brzmieniu, jednak – z uwagi na zapis art. 479⁴⁴ K.p.c., zgodnie z którym orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek także wobec osób trzecich – przyjąć należy, że za niedozwolone mogą zostać uznane także postanowienia umowne stosowane lub obowiązujące u innych przedsiębiorców, jeżeli tylko ich treść, czy dokonana wykładnia językowa wskazują na identyczny zamiar, czy skutek prawny.

Warunkiem koniecznym i wystarczającym dla uznania danego zachowania przedsiębiorcy za bezprawne i godzące w interesy konsumentów nie jest więc, aby zachowana była literalna identyczność obu porównywanych klauzul. Niewielkie, czy nieznaczące różnice, modyfikacje treści warunków umownych nie przesądzają więc o braku możliwości uznania kontrolowanego postanowienia również za niedozwolone, jeżeli tylko wskutek stosowania takiego warunku umownego dochodzi do naruszenie takich samych praw kontrahenta przedsiębiorcy.

W oparciu o przeprowadzoną analizę przepisów wzorca obowiązującego kontrahentów skarżonego ustalono, że określony zapis ww. wzorca zbieżny jest z brzmieniem niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone m.in. wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02, o treści „*Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie*”. Postanowienia przedmiotowej umowy badane były pod kątem ich zgodności z art. 385¹ i 385³ kodeksu cywilnego. Z treści przywołanych artykułów wprost wynika, iż dotyczą one wyłącznie umów zawieranych z konsumentem.

Zgodnie z art. 22¹ Kodeksu cywilnego, konsumentem jest osoba fizyczna lub prawna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Cechą charakterystyczną jest więc profesjonalizm, jednej ze stron i jego brak u drugiej strony zobowiązania, przy czym bez znaczenia jest fakt posiadania przymiotu osobowości prawnej. W sytuacji, gdy każda ze stron ma przymiot przedsiębiorcy, uznać należy, iż relacje zawierane pomiędzy tymi podmiotami nie dotyczą obrotu konsumenckiego.

W przedmiotowej sprawie, przedsiębiorca Ośrodek Języków Obcych poinformował, iż zakwestionowany wzorzec stosowany jest tylko w stosunku do przedsiębiorców. Potwierdza to także fakt, iż szkoła posiada osobną umowę, nie zawierającą niedozwolonych postanowień umownych, która stosowana jest w obrocie konsumenckim.

Definicję przedsiębiorcy zawiera art. 4 z dnia 2 lipca 2004r. (Dz. U. z 2004r., nr 173, poz. 1807). Zgodnie z jego treścią przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest:

- a) osoba fizyczna,
- b) osoba prawna,
- c) jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną,

- jeżeli wykonuje we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Ponadto ustawa uznaje za przedsiębiorców wspólników spółki cywilnej, w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Definicja przedsiębiorcy jest nierozdzielnie związana z definicją działalności gospodarczej. Artykuł 2 ustawy o swobodzie [...], definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową i usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca, będący osobą fizyczną, dokonuje określonej czynności nie związanej z działalnością gospodarczą, uznawany jest za konsumenta, korzysta więc z ochrony prawa w tym zakresie.

W przedmiotowej sprawie, przedsiębiorca - szkoła językowa, rozróżnił sytuacje:

- 1) gdy kontrahentem jest konsument, czyli osoba fizyczna lub przedsiębiorca, który nie zawarł umowy w celu bezpośrednio związanym z działalnością gospodarczą lub zawodową,
- 2) gdy kontrahentem jest przedsiębiorca, a więc osoba wykonująca zarobkowo działalność gospodarczą lub zawodową, w sposób zorganizowany i ciągły, a umowa zawierana jest w celu bezpośrednio związanym z wykonywaną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą.

W zależności od tego, do której z tych grup należy zaliczyć kontrahenta szkoły, stosowana jest odpowiednia umowa.

Badany wzorzec umowny, co prawda posiadał postanowienia, które wyrokiem Sądu zostały uznane za niedozwolone, jednak z uwagi na okoliczność, iż w toku postępowania, szkoła wykazała, że wzorzec ten nie obowiązuje w obrocie z konsumentami, (stosowany jest w obrocie z przedsiębiorcami), nie sposób postawić mu zarzut bezprawności działania i naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, bowiem umowa nie jest zawierana z konsumentami.

Z tych też powodów uznać należy, iż stan faktyczny sprawy wyraźnie wskazuje na bezprzedmiotowość postępowania. Dział V ustawy o ochronie [...] regulujący tryb postępowania przez Prezesem Urzędu nie normuje wprowadzie sytuacji, gdy postępowanie staje się bezprzedmiotowe, jednak zgodnie z brzmieniem art. 80 tej ustawy, w sprawach nieuregulowanych, do postępowań przez Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Artykuł 105 § 1 K.p.a. zakłada, że jeżeli z jakichkolwiek przyczyn stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej umarza prowadzone postępowanie.

Przesłanką umorzenia jest „bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego z jakichkolwiek przyczyn”, czyli z jakiegokolwiek przyczyny powodującej brak chociażby jednej z przesłanek niezbędnych dla bytu prowadzonego postępowania. Zgodnie z orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego (wyrok NSA z 18 kwietnia 1995r., SA/Łd 2424/94 ON-SA 1996/2/80) z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia wówczas gdy, w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy.

W niniejszej sprawie bezprzedmiotowość postępowania wynika z braku niezbędnej przesłanki dla uznania działania przedsiębiorcy, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, w postaci stosowania wzorca umownego w obrocie konsumenckim.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zmianami) w związku z art. 479²⁸ § 2 K.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

1. Ośrodek Języków Obcych
W G.
2. a/a